

**Buskerud
fylkeskommune**

**Hordaland
fylkeskommune**

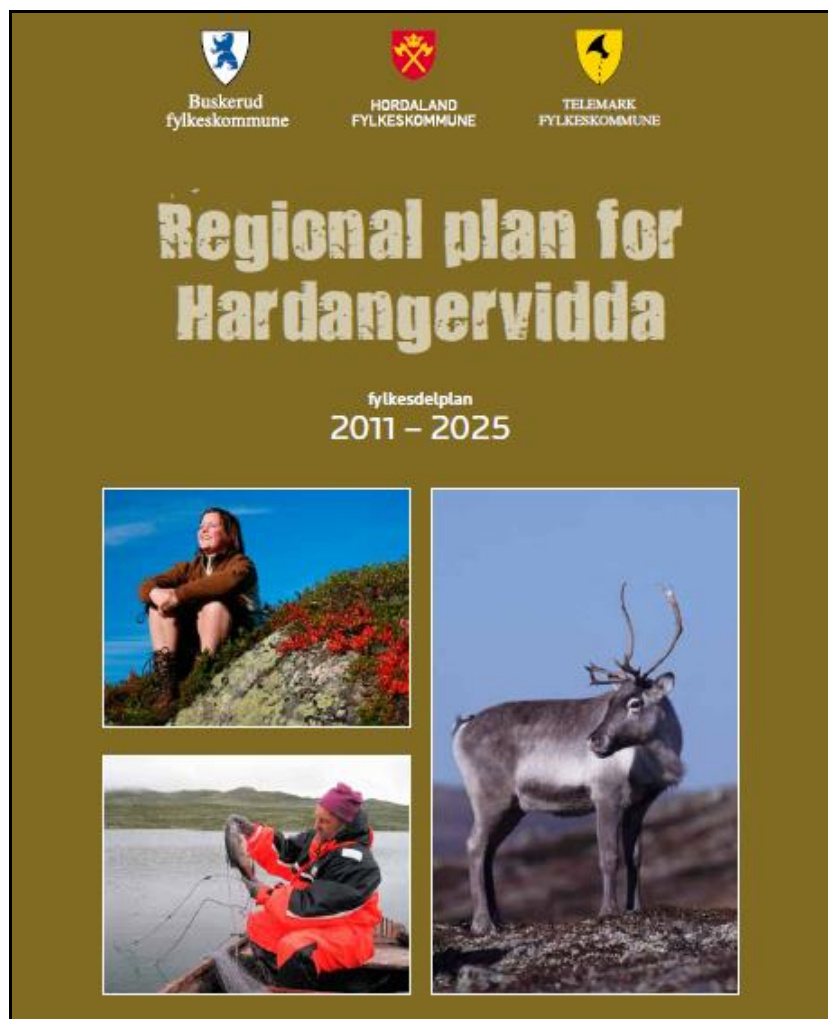

**Telemark
fylkeskommune**

Regional plan for Hardangervidda

Statusrapport 2016

Handlingsprogram 2017-2020

Vedtatt i Hardangerviddarådet 21. oktober 2016

Innhold

Innhold	side 2
1. Innledning	side 3
2. Status og videreføring av ulike tiltak og prosjekter	side 4
3. Handlingsprogram 2017 - 2020	side 9
Vedlegg:	
Økonomistatus per 01.10.2016	side 10

1. Innledning

Regional plan for Hardangervidda er utarbeidet med utgangspunkt i bestillingsbrev fra Miljøverndepartementet 12. april 2007. Planen ble sluttbehandlet med like vedtak i de tre fylkestingene høsten 2011.

Den regionale planen ble etter dette, i henhold til Plan- og bygningslovens §8-4, oversendt Miljøverndepartementet. Departementet meddelte i brev datert 16.07.2012 at de hadde tatt planen til orientering.

Planens kapittel 9 har en handlingsplan med en rekke underpunkter. Innledningsvis her poengteres følgende:

For at Regional plan for Hardangervidda skal få den virkning den er ment å få, forutsettes det at alle aktører viderefører intensjonene og føringene i mer utdypende og bindende planlegging, i løpende forvaltning og ved at det gjennomføres nye kunnskapssøkende prosjekter.

Planarbeidet har vist behov for videre oppfølging gjennom forvaltningsrettede og planrettede tiltak, dels i fellesskap og dels av ulike aktører.

Planarbeidet har også vist behov for å følge opp en rekke problemstillinger gjennom utdypende faglige prosjekter. Dette vil dels styrke kunnskapsgrunnlaget for gode beslutninger ved rullering og det vil dels være nødvendig for videre kommunal planleggingen. Oppfølgende prosjekter er både villreinfaglige og samfunnsfaglige rettet mot næringsutvikling.

Med bakgrunn i dette og i samsvar med Plan- og bygningslovens bestemmelser om årlige handlingsprogram har det etter dette vært lagt opp til årlige revisjoner av handlingsprogram for Hardangerviddaplanen:

- Første generasjon handlingsprogram ble utarbeidet for perioden 2013-2016. **Handlingsprogram 2013-2016** ble vedtatt i fylkestingene våren 2013 (7. februar i Buskerud, 13. mars i Hordaland og 16. april i Telemark).
- Første rullering av dette ble foretatt i 2014 med både statusrapport og revisjon av handlingsprogrammet. **Statusrapport 2014 – Handlingsprogram 2015-2018** ble behandlet og godkjent av Hardangerviddarådet 27. mai 2014.
- Andre rullering ble gjort i 2015 med både statusrapport og revisjon av handlingsprogrammet. **Statusrapport 2015 – Handlingsprogram 2016-2019** ble behandlet og godkjent av Hardangerviddarådet 13. mai 2015.

Foreliggende dokument **Statusrapport 2016 – Handlingsprogram 2017-2019** gir en rapport mht. hva som har skjedd siste året, samt en rullering av handlingsprogrammet for perioden 2016-2019.

Siden tiltakene/prosjektene er i prosess, er rapportering, status per i dag og videre framdrift samlet i en omtale av hvert enkelt tiltak/prosjekt.

2. Status og videreføring av ulike tiltak og prosjekter

Nummereringen referer seg til prosjektpunktene i Handlingsprogram 2013-2016. Hvert tiltak/prosjekt oppsummeres nedenfor mht. hva har skjedd, hva er status og planlagt videre framdrift.

Tiltak 1. Hardangerviddarådet

Alle aktører oppnevnte sine medlemmer til Hardangerviddarådet i løpet av sommerhalvåret 2013. Rådet hadde konstituerende møte på Villreinsenteret på Skinnarbu i Telemark 11. oktober 2013.

Det ble gjennomført årlig Hardangerviddarådsmøte 27. mai 2014 og 13. mai 2015.

Fram til Rådsmøtet høsten 2016 har Lars Bjaadal, Telemark fylkeskommune fungert som leder.

Etter valget høsten 2015 er deler av Rådet skiftet ut.

Rådet har nå følgende medlemmer:

Instans	Medlem	Varamedlem
Hol kommune	Petter Rukke	
Rollag kommune	Dag Lislien	Haldis Prestmoen
Nore og Uvdal kommune	Eli Hovd Prestegården	
Tinn kommune	Bjørn Sverre Sæberg Birkeland	Sanja Pasovic
Vinje kommune	Jon Rikard Kleven	Øystein Høgetveit
Odda kommune	Eivind Tokheim	
Ullensvang herad	Solfrid Borge	
Eidfjord kommune	Anved Johan Tveit	
Ulvik herad	Hans Petter Thorbjørnsen	
Fylkesmann i Buskerud	Gunhild Dalaker Tuseth	
Fylkesmann i Telemark	Hans Bakke	
Fylkesmann i Hordaland	Kjell Kvingedal	
Buskerud fylkeskommune	Steinar Berthelsen	Anders Wengen
Buskerud fylkeskommune	Iselin Haugo	Christoffer Wand
Telemark fylkeskommune	Lars Bjaadal	Heidi Therese Herum
Telemark fylkeskommune	Vidar Stang	Mette Ofsund
Hordaland fylkeskommune	Linda Haugland Jondahl	Einar Luthro
Hordaland fylkeskommune		
Villreinnemnda	Endre Læg Reid	

Ved konstitueringen i møte 21.10.2016 ble følgende valgt:

Leder: Lars Bjaadal, Telemark fylkeskommune

2 medlemmer til AU: Petter Rukke, Hol kommune
Anved Johan Tveit, Eidfjord kommune

AU vil selv velge nestleder.

Det er også etablert et mer uformelt **administrativt kontaktutvalg** som per oktober 2016 har følgende personer:

Hol kommune	Kjell Mykkeltvedt Torkil Dokk
Rollag kommune	Ellen Skarsten
Nore og Uvdal kommune	Grete Blørstad Svein Erik Lund
Tinn kommune	Oddmund Olesrud Bjørn Bjørnsen
Vinje kommune	Dorthe Huitfeldt Lasse Mathisen
Odda kommune	Rolf Bøen
Ullensvang herad	Randi Karin Tveit
Eidfjord kommune	Gunnar Elnan

Ulvik herad	Lars B. Præstin
Fylkesmann i Buskerud	Even Knutsen Geir Sørmoen Brede Kihle
Fylkesmann i Telemark	Simen Storøy
Fylkesmann i Hordaland	Øistein Aasland
Villreinnemnda	Martine Hamnes
Telemark fylkeskommune	Ole Bjørn Bårnes
Hordaland fylkeskommune	Eva-Katrine Taule Snorre Waage
Buskerud fylkeskommune	Lise-Berith Lian Ellen Korvald

Sekretariat

Sekretariatsbehovet er anslått til 10-15% stilling og en kostnadsramme på 120.000 kroner. De tre fylkeskommunene dekker i fellesskap denne kostnaden.

Buskerud fylkeskommune har for tiden sekretariatet, med Ellen Korvald som ansvarlig. De to andre fylkeskommunene yter et tilskudd til Buskerud for å dekke sine andeler av kostnadene.

Arbeidsutvalget

Det er ikke gjennomført møter i AU i perioden mai 2015 - oktober 2016.

Økonomi

Ved avslutning av Regional plan for Hardangervidda gjensto 704.000 kroner. Dette ble i handlingsprogram 2013-2016 øremerket flere av prosjektene i handlingsprogrammet, samt et beløp til Hardangerviddarådets disposisjon (til møter mm.)

Økonomirapport, se vedlegg bak.

Diverse prosjektarbeid

Flere konkrete fellesprosjekter er skissert i handlingsprogrammet. Det er etablert prosjektgrupper med en hovedansvarlig for hvert av prosjektene. Det er lagt vekt på bred sammensetning av prosjektgruppene og fordeling av ansvar mellom aktørene.

Det tok noe tid å få finansiering av alle prosjektene på plass. Men alle tiltak var i løpet av våren 2014 fullfinansiert.

Gjennomføringen av handlingsprogrammet tar generelt noe lenger tid enn opprinnelig forventet. Oppstart og slutføring er derfor forskjøvet noe i tid i forhold til Handlingsprogram 2013-2016. Det er nå besluttet å justere rammene noe i to av de hittil ikke gjennomførte prosjektene (prosjekt 6 og 7).

Status for prosjekt 4-9 omtales nedenfor. Endringer omtales der. Se [Handlingsprogram 2013-2016](#) for mer utfyllende informasjon om det enkelte prosjekt.

Tiltak 2. Rullere Regional plan for Hardangervidda.

Fylkestingene har i den regionale planens handlingsdel forutsatt jevnlig rullering av planen for at den skal fungere som et godt verktøy for både lokale og regionale myndigheter.

Hardangerviddarådet anbefalte i 2015, i *Handlingsprogram 2016-2019*, at spørsmålet om rullering skulle tas inn i fylkeskommunenes regionale planstrategier med sikte på rullering i løpet av kommende fylkestingsperiode (2015-2019).

Behovet for rullering er knyttet til å få avklart enkelte konkrete problemstillinger som kom opp i slutfasen av planarbeidet og som ble henvist til en kommende rullering. Det har også kommet opp nye arealbruksspørsmål som i dag er i strid med planen, og som er utsatt i påvente av en rullering.

Spørsmålet om rullering drøftes nå i de regionale planstrategiene i de tre fylkene. Det er der anbefalt at Regional plan for Hardangervidda rulleres, at Hardangerviddarådet er styringsgruppe for rulleringen og at den administrative oppgaven legges til sekretariatet for Hardangerviddarådet. De ulike fylkene nyanserer slik:

- Buskerud fylkeskommune foreslår i sin høringsversjon at rullering starter opp i 2017 med sikte på sluttbehandling i løpet av 2019.
- Telemark fylkeskommune foreslår i sin høringsversjon at revisjon starter opp i 2017.
- Hordaland fylkeskommune foreslår i sin høringsversjon at det blir gjennomført en enkel revisjon av deler av planen.

Planstrategiene vedtas i løpet av høsten 2016.

Fylkeskommunene har i fellesskap ansvar for sekretariatet og prosjektledelse. Partene må bli enige om hvilken fylkeskommune som skal ha denne oppgaven. Hardangerviddarådet ber om at Buskerud fylkeskommune beholder dette for å sikre kontinuitet. Finansiering må skje i fellesskap.

Tiltak 3. Kommunal planoppfølging.

Skjer i regi av den enkelte kommune.

Prosjekt 4. Utmarksnæringer i Lnf-områder

Dette prosjektet er gjennomført som planlagt mht. faglig innhold og økonomi.

Det ble gjennomført med Tor Arnesen, Østlandsforskning som konsulent. Sluttrapporten ble levert 13.05.2015: **ØF-rapport 04/2015, Utmarksnæringer - begrep og bruk i LNFR-områder på Hardangervidda**. Rapporten kan leses [her](#).

Prosjekt 5. Villreinens arealbruk

Prosjektgruppe:	<i>Svein Erik Lund, Nore og Uvdal kommune (prosjektansvarlig)</i> Bjørn Bjørnsen, Tinn kommune Gunnar Elnan, Eidfjord kommune Even Knutsen, Fylkesmann i Buskerud Ellen Korvald, Buskerud fylkeskommune
Kostnader og finansiering	Anslått totalkostnad: 200.000 kroner. Herav <ul style="list-style-type: none">• 100.000 bevilget fra planprosjektmidler• 100.000 bevilget fra Miljødirektoratet.
Tidsplan	Norsk institutt for naturforskning, med Olav Strand som hovedansvarlig, gjennomfører oppdraget. Prosjektet er i oktober 2016 i slutfasen.

Prosjekt 6. Lufsjåtangen

Prosjektgruppe:	<i>Ole Bjørn Bårnes, Telemark fylkeskommune (prosjektansvarlig)</i> Svein Erik Lund, Nore og Uvdal kommune Ellen Skarsten, Rollag kommune Bjørn Bjørnsen, Tinn kommune Even Knutsen, Fylkesmann i Buskerud Simen Storøy, Fylkesmannen i Telemark Ellen Korvald, Buskerud fylkeskommune
Kostnader og finansiering	Anslått totalkostnad: 300.000 kroner. Herav <ul style="list-style-type: none">• 100.000 bevilget fra planprosjektmidler• 100.000 fra Fylkesmann i Buskerud/Miljødirektoratet• 100.000 fra Fylkesmann i Telemark/Miljødirektoratet

Rammer	<p>Dialog om rammene for dette prosjektet har pågått siden 2014. Det har vist seg vanskelig å finne en god form på prosjektet. Prosjektgruppa har vært opptatt av at prosjektet må tilføre ny og nyttig kunnskap.</p> <p>Det har vært dialog mellom prosjektgruppa og forskere ved Norsk institutt for naturforskning (NINA) om hvordan et slikt oppdrag kan løses best mulig innenfor de gitte økonomiske rammer. Dette ble også drøftet i Hardangerviddarådet 21. oktober 2016. Konklusjonen er at prosjektets form endres og gjennomføres som en dialogbasert prosess etter metodikk som NINA har utviklet.</p> <p>Gjennom prosessen ønsker man å få strukturert kunnskapen om utfordringer og muligheter knyttet til forvaltning av Lufsjåtangen. Hovedfokus vil være utfordringer knyttet til å gjøre Lufsjåtangen bedre tilgjengelig for villreinen.</p> <p>Arbeidet vil basere seg på eksisterende kunnskapsgrunnlag.</p> <p>Prosesen skal gjennomføres med bred deltakelse og ekstern ledelse.</p>
---------------	--

Prosjekt 7. Kartlegging av fritidsbruk og opplevelser

Prosjektgruppe:	<p><i>Snorre Waage, Hordaland fylkeskommune (prosjektansvarlig)</i> Eirik Knive, Hordaland fylkeskommune Line Ramsvik, Hol kommune Torild Nicolaisen, Vinje kommune Lars Præstin, Ulvik kommune Øystein Aasland, Fylkesmann i Hordaland Lise-Berith Lian, Buskerud fylkeskommune</p>
Kostnader og finansiering	<p>Anslått totalkostnad: 300.000 kroner. Herav</p> <ul style="list-style-type: none"> • 100.000 bevilget fra planprosjektmidler • 100.000 bevilget fra Miljødirektoratet • 100.000 bevilget fra kommunene og fylkeskommunene <p>Det ble søkt midler til å styrke dette prosjektet fra programmet "Næringsutvikling og verdiskaping i fjellområdene", der fjellet som fritidsarena har hovedfokus i 2015. (KMD-midler som forvaltes av Oppland fylkeskommune). Søknaden ble ikke innvilget.</p>
Rammer	<p>Prosjektgruppa har utarbeidet en prosjektbeskrivelse, og har vært i ferd med å starte opp i henhold til dette.</p> <p>Hardangervidda Villreinutval har nå tatt initiativ til en større ferdselsundersøkelse og kartlegging av friluftinteresser på Hardangervidda. Offentlige og private aktører med interesser og ansvar på Hardangervidda er oppfordret til å delta i prosjektet. Buskerud fylkeskommune har, på vegne av Hardangerviddarådet, fått forespørsel om å støtte dette.</p> <p>NINA har vært involvert i en startfase med utsetting av ferdselstellere. Det er foreløpig (oktober 2016) ikke avgjort hvem som skal gjennomføre prosjektet.</p> <p>Dette prosjektet er i samsvar med intensjonene i opprinnelig planlagt prosjekt.</p> <p>For å unngå dobbeltarbeid og dessuten styrke det som allerede er satt i gang, konkluderte Hardangerviddarådet i sitt møte 21. oktober 2016 å gjennomføre prosjekt 7 ved å være del av dette større fellesprosjektet.</p> <p>Hardangerviddarådets ressurser til dette gis som tilskudd til fellesprosjektet. Det forutsettes mulighet for deltakelse i prosjektstyringen for å kunne påvirke prioriteringene, og dessuten full tilgang til resultatene.</p>
Tidsplan	<p>Sluttidspunkt for fellesprosjektet er stipulert til 2019.</p>

Prosjekt 8. Friluftsliv og villrein

Prosjektgruppe:	<i>Kjell Mykkeltvedt, Hol (prosjektansvarlig)</i> Svein Erik Lund, Nore og Uvdal Lasse Mathisen, Vinje kommune Rolf Bøen, Odda kommune Lars Præstin, Ulvik kommune Øystein Aasland, Fylkesmann i Hordaland Eirik Knive, Hordaland fylkeskommune Ole Bjørn Bårnes, Telemark fylkeskommune Ellen Korvald, Buskerud fylkeskommune
Kostnader og finansiering	Anslått totalkostnad: 450.000 kroner. Herav <ul style="list-style-type: none">• 150.000 bevilget fra planprosjektmidler• 150.000 bevilget fra kommunene og fylkeskommunene• 150.000 bevilget etter søknad til Miljøverndepartementet. Dette styrker det opprinnelige kostnadsanslaget i Handlingsprogram 2013-2016.
Tidsplan	Prosjektet skal bygge på prosjektene villreinens arealbruk (5) og kartlegging av fritidsbruk (7), og kan først startes opp når disse er nær avslutning. Sluttidspunkt for prosjektet er anslått til utgangen av 2017. Det kan bli aktuelt å endre innhold, form og framdrift som konsekvens av beslutningen om endret form på friluftsprosjektet (prosjekt 7).

Prosjekt 9. Villrein som reiselivsattraksjon

Prosjekt er gjennomført i samarbeid med Miljøverndepartementet og andre fjellregioner.

Det har foreløpig ikke lyktes å få til noe bedriftsnettverk rundt Hardangervidda. Men problemstillingen er fortsatt aktuell.

Det er øremerket midler som kan dekke eventuelle kostnader til dette.

Problemstillingen har blitt ytterligere aktualisert gjennom Klima- og miljødepartementets (KMD) utredning om europeiske villreinregioner der verdiskaping er et sentralt tema. Utredningen ble levert KMD i juni 2015.

Det kan være aktuelt å gjennomføre tiltak innenfor dette feltet, men ingen planer er foreløpig konkretisert.

Prosjekt 10. Miljøsertifisering av reiselivet

Miljøsertifisering av reiselivsbedrifter pågår med noe ulikt fokus i de forskjellige fylker og kommuner.

Hordaland og Buskerud arbeider nå systematisk med dette. Telemark avventer dette noe.

4. Handlingsprogram 2017-2020

Hardangerviddarådet

Det legges opp til ett årlig rådsmøte i mai/juni der statusrapport (årsrapport) og handlingsprogram drøftes før videre behandling i de tre fylkene. Hver enkelt fylkeskommune må selv avgjøre hvordan handlingsprogrammet i løpet av året behandles og sikres fylkespolitisk forankring.

Rådsmøtet legges i tillegg opp med mulighet for drøfting av aktuelle problemstillinger og noen relevante faglige foredrag.

AU møtes etter behov etter ønske fra medlemmer eller sekretariat.

Den administrative kontaktgruppen møtes etter behov.

Reiser og opphold dekkes av aktørene selv. Eventuelle felleskostnader i møtene dekkes av fellesmidler.

Kostnader til sekretariatet dekkes ved en tredeling av kostnadene mellom fylkeskommunene. Dette er anslått til maksimalt 15% stilling med samlet kostnad på 120.00 kroner. Inntil annet er bestemt, har Buskerud fylkeskommune dette ansvaret.

Kommunal planlegging

Det pågår mer eller mindre kontinuerlig planlegging i kommunene, der oppfølging av den regionale planen er del av dette.

Prosjekter

Prosjektene gjennomføres som skissert i kap. 2. Det foreslås ingen nye prosjekter i dette handlingsprogrammet, da det vurderes som viktigst å få gjennomført alt påbegynt og planlagte prosjekter. Enkelte prosjekter omdefineres noe. Alle prosjekter er fullfinansiert.

Rullere regional plan

Rullering av den regionale planen gjennomføres slik de regionale planstrategiene konkluderer (jfr. omtale i tiltak 2). Finansiering og oppgavefordeling må avklares mellom de tre fylkeskommunene.

Hardangerviddarådet bør være styringsgruppe for arbeidet. Under arbeid med rullering vil Rådet måtte møtes langt hyppigere enn det årlige rådsmøtet.

Framdriften for planlagte og ikke fullførte prosjekter kan oppsummeres slik:

	2016	2017	2018	2019	Merknader
Villreinens arealbruk	■				Fullfinansiert med 200.000
Lufsjåtangen		■	■		Fullfinansiert med 300.000
Kartlegging av fritidsbruk		■	■	■	Fullfinansiert med 300.000. Som andel i et større prosjekt.
Friluftsliv og villrein		■	■		Fullfinansiert med 450.000
Rullering av regional plan		■	■	■	Finansiering avklares i fylkeskommunene

Vedlegg

Økonomistatus per 01.10.2016

Budsjetterte midler (jfr. handlingsprogram vedtatt 2013):

Inntekt fra	Mottatt	Annen organisering	Totalsum
Restbeløp fra regional plan	704.000		704.000
Kommunene	306.000		306.000
Staten v/fylkesmenn, Miljøverndepartementet og Miljødirektoratet	550.000		550.000
Fylkeskommune	126.000	100.000 (miljøsertifisering i Tfk og Hfk)	226.000
Sum	1.686.000	100.000	1.786.000

Økonomistatus per 01.10.2016:

Omfatter kun midler som forvaltes fra Buskerud fylkeskommune til fellesprosjekter og fellestiltak.

	Budsjettert og øremerket	Disponert 2013 - 01.10.16	Til disposisjon	Merknad
1. Hardangerviddarådet, til driftsutgifter unntatt sekretariat	134.000	64.029	69.971	
2. Rullere regional plan (innen 2017-2019)				Avklares i fylkeskommunene
3. Kommunal planoppfølging				
4. Utmarksnæringer	300.000	300.000		Gjennomført i regi av Tinn kommune
5. Villreinens arealbruk	200.000		200.000	I hovedsak gjennomført, ikke utbetalt.
6. Lufsjåtangen	300.000		300.000	
7. Kartlegging fritidsbruk	300.000		300.000	
8. Friluftsliv og villrein	450.000		450.000	
SUM	1.684.000	352.242	1.319.971	